

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

NGWANAITSEELE 2010

MADUO: 100

NAKO: 2½ diura

Pampiri e, e na le ditsebe di le 7.

DITAELO

1. Pampiri e, e arogantswe ka dikarolo di le THARO.
KAROLO YA A: Tlhamo (50)
KAROLO YA B: Ditlhangwa tse dileele tsa tirisano (30)
KAROLO YA C: Ditlhangwa tse dikhutshwane: Tirisano/Tshupetso/
Tshedimosetso (20)
2. Araba potso e le NNGWE go tswa mo karolong NNGWE le NNGWE.
3. Kwala ka puo e o tlathlobiawang ka yona.
4. Simolola karolo NNGWE le NNGWE mo tsebeng e NTŠHWA.
5. Kwala letlhomeso (sekao, mmapa wa dikakanyo/sethalo, jalo le jalo), siamisa diphoso o bo o buise tiro ya gago gape. Letlhomeso le kwalwe PELE o simolola go kwala tlhamo.
6. Tirokwalo ya ipaakanyetso yotlhe e tshwanetse go tlhagelela sentle. Thala mola o o sekaganyang go supa fa tirokwalo e le ya ipaakanyetso.
7. Tiriso ya nako, e e tshikinngwang, ke metsotso e le masomearobedi mo karolong ya A, masomeamane mo karolong ya B le masomeamararo mo karolong ya C.
8. Dinomoro tsa dikarabo di tlhagelele jaaka di ntse mo pampiring ya dipotso.
9. Naya karabo nngwe le nngwe setlhogo se se maleba.
10. ELA TLHOKO: Setlhogo ga se a tshwanela go akarediwa mo palong ya mafoko a a tlhokegang.
11. Kwala sentle ka mokwalo o o buisegang.

KAROLO YA A: TLHAMO**POTSO 1**

Kwala tlhamo ya boleele jwa mafoko a a ka nnang 400 – 450 ka NNGWE fela ya ditlhogo kgotsa ditshwantsho tse di neilweng. Fa o dirisa setshwantsho go kwala tlhamo, se neele setlhogo se se maleba. O se ka wa lebala go thala letlhomeso/lenaneopaakanyo pele o kwala.

- 1.1 Leba setshwantsho se se latelang, mme morago o tswelele ka go kwala tlhamo ka ga sona.

[Segarona, E E Pooe le ba bangwe]

[50]

KGOTSA

- 1.2 Se ke batlang go nna sona.

[50]

KGOTSA

- 1.3 Babeteledi ba bana le basadi ba tshwanetse go bolawa. Dumelana kgotsa ganetsana le tlhagiso e.

[50]

KGOTSA

- 1.4 Kgomo mogobeng e wetswa ke namane.

[50]

KGOTSA

- 1.5 Go botoka go swa go na le go sotlega ka ntlha ya bolwetse jwa Lebolelamading.

[50]**KGOTSA**

- 1.6 Leba setshwantsho se se fa tlase, mme o kwale tlhamo ka ga sona.

[*Mohaladitwe wa Puo, GM Makobane le ba bangwe*]

[50]**KGOTSA**

- 1.7 Ga ke dumele, o ka re ke a lora ...

[50]**KGOTSA**

- 1.8 Mesola le masula a setso.

[50]**PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: 50**

KAROLO YA B: DITLHANGWA TSE DILEELE TSA TIRISANO**POTSO 2**

Araba potso e le NNGWE fela mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 180 – 200 (diteng fela).

2.1 Lekwalo la Semmuso

Sekaseka setshwantsho se se latelang, mme morago o kwalele Modirelaloago **lekwalo la ngongorego** ka ga se o se bonang se diragala mo go sona.

[Setswana se se Monate, HEM Khoali le ba bangwe]

[30]

KGOTSA**2.2 Puisano**

O neelane ka lokwaloikitsiso (maikao) lwa gago kwa setlamong sengwe se se neelanang ka basari jaaka o batla go tswelletsa dithuto tsa gago mo ngwageng o o tlang, mme o laleditswe go tla dipotsotherisanong. Kwala **puisano** e e mabapi le dipotsotherisano tse di neng di tshwerwe magareng ga gago le balaodibagolo ba setlamo sa basari.

[30]

KGOTSA

2.3 Memorantamo

Mathata a go neelana ka ditirelo mo nageng ya Aforikaborwa ke tlhobaboroko moo re bonang baagi ba senya dithoto e bile ba koba baeteledipele. Kwala **memorantamo** o ikaegile ka tlhagiso/tshedimosetso e e fa godimo mme o tlhalose gore bothata jo bo tlholwa ke eng le gore bo ka rarabololwa jang.

[30]**KGOTSA**

2.4 Lenaneotema le metsotso

O moeteledipele wa mokgatlho wa bašwa mo tikologong ya gaeno. Kwala **lenaneotema le metsotso** ya kopano ya mokgatlho e e neng e tshwerwe fa gautshwane, tebang le dipolaano tse di setlhogo tsa ditlhophu, tse di diragalang mafelo mangwe le mangwe a beke mo tikologong ya gaeno.

[30]**PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: 30**

KAROLO YA C: DITLHANGWA TSE DIKHUTSHWANE TSA TIRISANO**POTSO 3**

Araba potso e le NNGWE fela mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 100 – 120.

3.1 Ditaello

Moithuti mongwe o ne a se teng mo phaposiborutelong ya gago fa lo newa tirwana ya Setswana. Mo neye **ditaello** le tshedimoseetso yotlhe ya tiro e e tshwanetseng go latelwa jaaka lo di neilwe ke morutabana wa lona.

[20]**KGOTSA****3.2 Bukatsatsi**

Go ne go tshwerwe kopanokgolo ya malatsi a le maratara go neelana ka tshedimoseetso ka ga bolwetse jwa Lebolelamading. Kwala **bukatsatsi** ya gago ka tse di neng di diragala mo malatsing a maratara ao.

[20]**KGOTSA****3.3 Papatso**

Go tlhokega mokwaledi mo dikantorong tsa Lefapha la Thuto. Kwala **papatso** e mo go yona o ngokang batho ba ba ka kgatlhegelang tiro eo.

[20]**PALOGOTLHE YA KAROLO YA C: 20****PALOGOTLHE: 100**